AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2024 / 45 • Ekim 2024

OLAF SCHOLZ'UN ORTA ASYA ZİYARETİ

Gülperi GÜNGÖR

GÜLPERİ GÜNGÖR

Almanya Şansölyesi Olaf Scholz, 15-17 Eylül tarihleri arasında Özbekistan ve Kazakistanı kapsayan bir resmi ziyaret gerçekleştirmiştir. Ziyaretin ilk durağı Özbekistanın Semerkand şehri olmuş, Scholz burada Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev ile bir araya gelmiştir. Bu görüşmede, iki ülke arasında çeşitli anlaşmalar imzalanmıştır. Ziyaretin devamında Scholz, Kazakistanın başkenti Astanaya geçerek Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev ile görüşmüştür. Aynı zamanda Astanada, Sholz ve Orta Asya'nın beş liderinin katılımıyla C5+1 formatında bir toplantı düzenlenmiştir.

Scholzun Özbekistan ziyareti sırasında öne çıkan gelişmelerden biri, göçle ilgili yapılan antlaşmadır. Bu anlaşma, sağlık sektöründe çalışan vasıflı işçilerin Almanyaya girişini kolaylaştırmayı ve Almanya'da yasal olarak kalma hakkı olmayan göçmenlerin geri dönüşünü sağlamayı hedeflemektedir. Konrad Adenauer Vakfına göre Almanyadaki Özbek göçmen sayısı yaklaşık 225.000dir ve sınır dışı edilmesi gereken Özbek göçmen sayısı 200 civarındadır. [1] Bu rakam düşük görünse de Almanyanın asıl endişesinin, Taliban ile doğrudan müzakerelerden kaçınarak Afgan göçmenlerin sınır dışı edilmesini kolaylaştırmak olduğu düşünülmektedir. İçişleri Bakanı Nancy Faeser, Mayıs ayında Özbekistan'ın Almanya'dan sınır dışı edilen Afgan sığınmacıları kabul edip, Kabil'e uçuşlar düzenleyen özel bir havayolu ile Afganistana iade etmesini önermişti. [2]

Scholzun Özbekistan ziyareti kapsamında ayrıca kritik madenler, veterinerlik ve hayvancılık sektörleri, su kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı ve teknolojik iş birliği gibi konularda bir dizi antlaşma imzalanmıştır. [3]

Ziyaretin Kazakistan ayağında Cumhurbaşkanı Tokayev ile yapılan görüşmeler neticesinde, işbirliğini geliştirmeye yönelik ortak bildiri, iki ülke merkez bankaları arasında teknik işbirliği mutabakat zaptı, Kazak-Alman Bilim ve Teknoloji Enstitüsü'nün kurulmasına yönelik niyet bildirisi ve Kazak-Alman okulunun kurulmasına ilişkin mutabakat zaptı imzalanmıştır. Ayrıca mühendislik, lojistik, petrokimya ve sağlık gibi sektörleri kapsayan 36 anlaşma imzalanmıştır.

Enerji işbirliği Almanya ile Kazakistan arasındaki ilişkilerin en önemli gündem maddelerinden biri olmaya devam etmektedir. Almanya, 2007 yılında AB dönem başkanlığı sırasında Orta Asya'yı öncelikli bir politika alanı olarak belirlemiş ve bu bağlamda enerji tedariki konusu önemli bir yer tutmuştur. 2022 itibariyle Rusyadan petrol

alımını durduran Almanya, enerji arzında çeşitlendirme stratejisinde Kazakistan'ı önemli bir ortak olarak görmektedir. Almanyanın petrol ithalatında ABD ve Norveç'ten sonra Kazakistan üçüncü sırada yer almaktadır. Kazakistan, Almanyanın Orta Asya ile ticaretinin %85ini oluşturarak, bölgedeki en büyük ticaret ortağı olmaktadır.

Ziyaret kapsamında düzenlenen Kazak-Alman İş Forumu'nda ise Kazakistan'da elektrik ekipmanları ve endüstriyel otomasyon sistemlerinin yerelleştirilmesi, metalurji endüstrisi ve enerji altyapısı için iş birlikleri ile Hazar Denizi üzerinden ulaşım sağlayacak bir konteyner terminali inşası gibi konular görüşülmüştür. Scholz, Kazakistanın kritik hammaddelerini yerel olarak işlemenin ülkeye daha fazla ekonomik fayda sağlayacağını vurgulamıştır. Nadir toprak elementleri ticareti konusunda bir konsorsiyum kurulması ve 500 milyon dolarlık bir lityum madeni projesi ile ilgili görüşülmüştür. Kazakistan, Avrupa Birliği tarafından belirlenen 34 kritik hammaddeden 19'una sahip olmasıyla stratejik bir öneme sahiptir.

Scholz, Orta Asya ziyaretini Astana'da düzenlenen C5+1 zirvesiyle tamamlamıştır. Bu zirveye Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan, Tacikistan ve Kırgızistan cumhurbaşkanları katılmış; ekonomi, enerji ve çevre alanlarında iş birlikleri ele alınmış ve bir sonuç bildirgesi yayınlanmıştır.[4]

Scholzun ziyareti, Orta Asya ülkelerinin ekonomik büyümeleri ve enerji güvenliği açısından sunduğu fırsatları öne çıkarırken, Almanya'nın bölgedeki stratejik çıkarlarını koruma politikasının bir adımı olarak değerlendirilmelidir. Diğer aktörlerin de C5+1 formatındaki toplantılarına paralel olarak, Almanyanın da bireysel olarak bölgedeki fırsatları değerlendirme peşinde olduğu görülmektedir. Bu çerçevede, Almanya'nın bölgedeki etkisini geliştirebilmesi için altyapı yatırımları ve özel sektörün harekete geçirilmesi stratejileri rol oynayacaktır.

Bu noktada Türk Devletleri Teşkilatı'nın (TDT) bölgede gelişen önemi de Almanya tarafından göz ardı edilmemesi gereken bir konudur. TDT ulaştırma ve diğer alanlardaki ortak standartların oluşturulmasında önemli bir rol oynamaktadır. Daha önce bir yazımızda ele aldığımız üzere[5], başta ekonomik ve ticari alanlarda olmak üzere bölgede entegrasyonu hedefleyen Türk Devletleri Teşkilatı'nın 2040 Vizyonu, Almanya'nın Orta Asyadaki girişimlerinde iş birliği için de bir çerçeve sunabilecek ve bu girişimlerin başarı düzeyini etkileyecektir.

[1] André Algermißen, Abdulla Mamadjonov, Olaf Scholz in Uzbekistan, *Konrad Adenauer Stiftung*, September 2024, https://www.kas.de/en/country-reports/detail/-/content/olaf-scholz-in-usbekistan

[2] Germany considers migration pact with Uzbekistan to deport Afghan asylum seekers, Daryo, June 17, 2024,

https://daryo.uz/en/2024/06/17/germany-considers-migration-pact-with-uzbekistan-to-deport-afghan-asylum-seekers

[3] André Algermißen, Abdulla Mamadjonov, Olaf Scholz in Uzbekistan...

[4] Joint Declaration by the Heads of State of Central Asia and the Federal Chancellor of Germany, *Akorda*, September 17, 2024,

https://akorda.kz/en/joint-declaration-by-the-heads-of-state-of-central-asia-and-the-federal-chancellor-of-germany-1781439

[5] Kaçırılan Bir Fırsat: Türkiye ve Avrupa Birliği'nin Orta Asya'da İşbirliği, *AVİM*, 19 Ekim 2023, https://avim.org.tr/tr/Yorum/KACIRILAN-BIR-FIRSAT-TURKIYE-VE-AVRUPA-BIRLIGI-NIN-ORTA-ASYA-DA-ISBIRLIGI

Yazar Hakkında :

Gülperi Güngör, 2015 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun olmuştur. 2020 yılında ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Bölümü □□□□□ yüksek lisans derecesini almıştır. Ocak 2020 □□□□□□□□□□ katılmıştır. Güngör, Ankara Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde doktor adayıdır. Mart 2025 sonrasında doktora çalışmasını yürütmek üzere Sheffield Üniversitesi'nde bulunan Güngör, AVİM'de Gayrimukim Uzman olarak görev yapmaya başlamıştır.

Atıfta bulunmak için: GÜNGÖR, Gülperi. 2026. "OLAF SCHOLZ'UN ORTA ASYA ZİYARETİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2024 / 45. Ekim 04. Erişim Ekim 30, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/OLAF-SCHOLZ-UN-ORTA-ASYA-ZIYARETI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır